

symposium

bodem breed

VOCI

ervaringen uit het verleden, oplossingen voor de toekomst

Niels van Ras Bioclear earth

Jacob Buist Omgevingsdienst Drenthe

Opzet presentatie

- Achtergronden VOCl
- Onderzoek en sanering
- Kaders en afweging
- Gebiedsaanpak
- Wat hebben we geleerd

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

VOCl: hoe het zo ver kwam

- PER ontdekt in 1821, TCA in 1840. In opkomst vanaf jaren '30 vorige eeuw, sindsdien veel gebruikt
  - ter vervanging voor brandbare oplosmiddelen
  - onbrandbaar, goed vetoplossend, vluchtig
  - zacht voor textiel
- PER karakteristiek voor chemische wasserijen, TCA voor metaalbewerking

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

CHEMISCHE WASSERIJ „DE DUIF”
A. VAN DEN BOGERT
Burg. v. d. Boschlaan 11
Tel. 421 (K 3434), giro 541770 · LEERSUM

Gaarne belasten wij ons met het aannemen en afleveren van goederen voor

Chemisch reinigen en verven

Door onze vakkundige behandeling krijgt U de volgende voordelen :

- De stof blijft stevig
- ★ Krimpen uitgesloten
- ★ De kleur verfrist
- ★ De coupe blijft onberispelijk

Alle vuil verdwijnt als sneeuw voor de zon

- ★ Gegarandeerd motvrij

Goederen tot Woensdag gehaald of gebracht worden vóór Zondag afgeleverd.

★

Eens per twee weken krijgt U bezoek van een onzer colporteurs, die U over de af te geven goederen vakkundig kan inlichten.

Hoe het tot bodemverontreiniging leidde

- Het bekende verhaal:
  - geen aandacht voor milieu, geen wet- en regelgeving
  - goedkoop en onschadelijk geacht, geen reden om zorgvuldig of zuinig te zijn
  - lekkages, calamiteiten, lekkende rioleringen, lozing residu in bezinkputten etc.
- Gevolg
  - tienduizenden locaties met VOCl verontreiniging
  - vaak risico's (spoed) door eigenschappen VOCl

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

VOCl: kentallen spoedoperatie

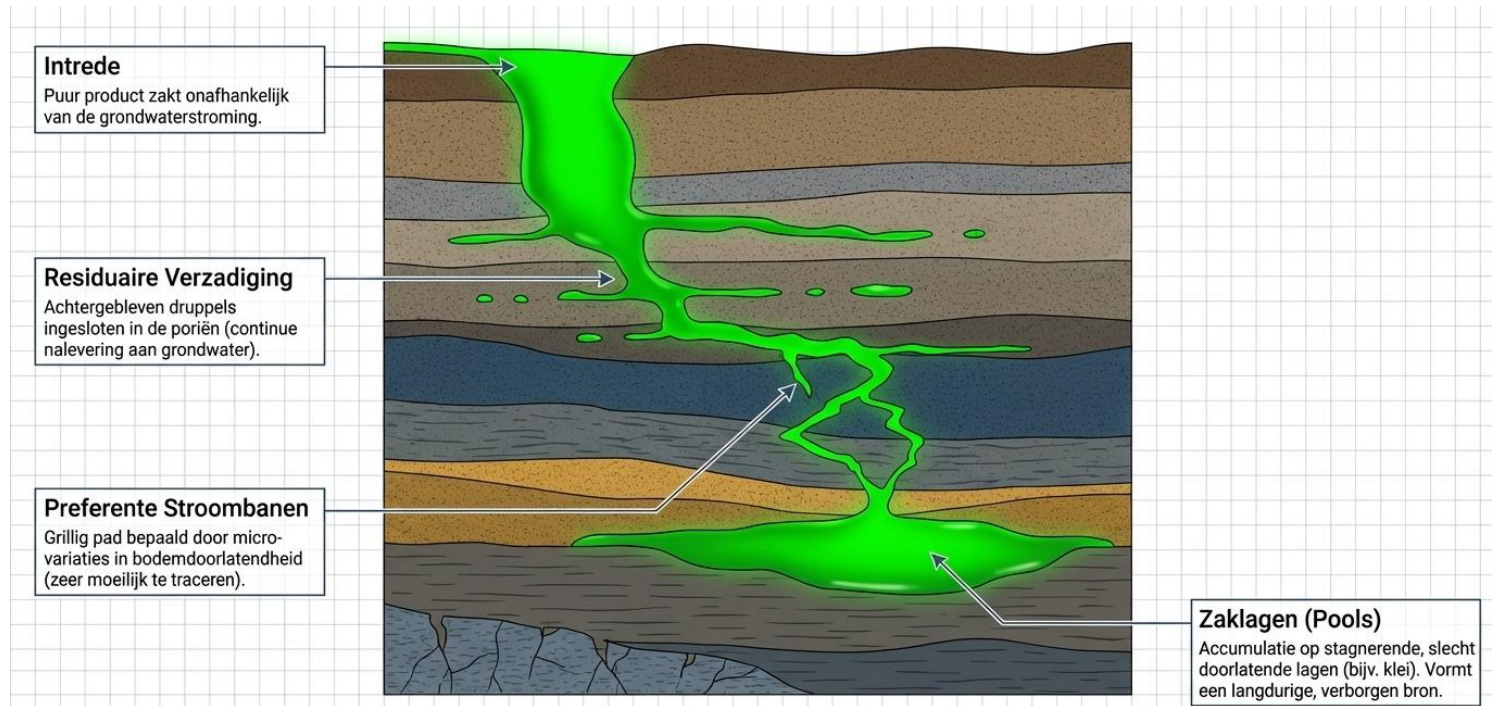
- Uit evaluatie aanpak spoedlocaties 2010-2015:
  - 80% door verspreidingsrisico's, 15% door humane risico's en 10% door ecologische risico's
  - aandeel VOCl in totaal: 50%
  - 34% spoedlocaties betreft textielreiniging of metaalbewerking
- Status per 2025 (1.734 locaties in totaal):
  - 1.046 afgehandeld, 578 in uitvoering en 118 nog niet gestart

VOCl in de bodem: belangrijkste kenmerken

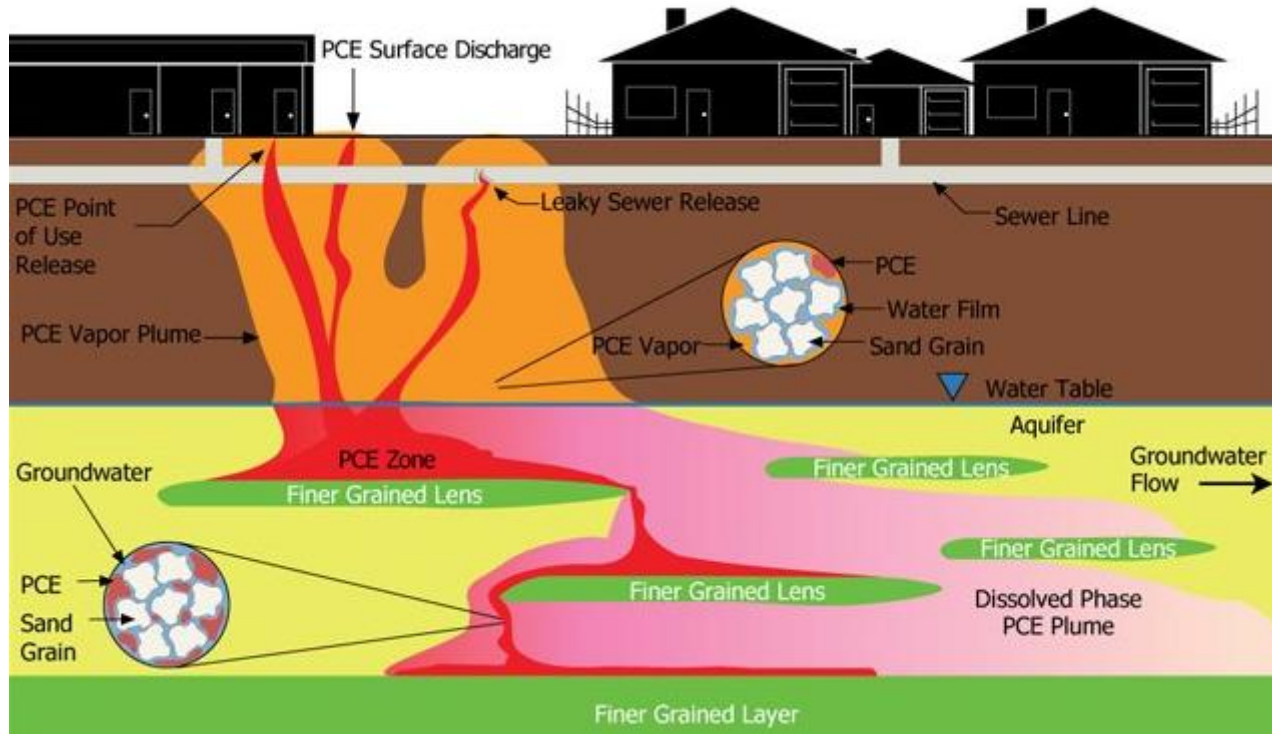
- Als oorspronkelijk product zwaarder dan water
- Oplosbaar, lage STI-waarden, mobiel
- Afbreekbaar, maar niet vanzelf. Vaak onvolledig.
- Afbraakproducten zijn mobieler, vluchtiger en toxischer (VC)

Maakt onderzoek naar en sanering van VOCl verontreinigingen kostbaar en tijdrovend

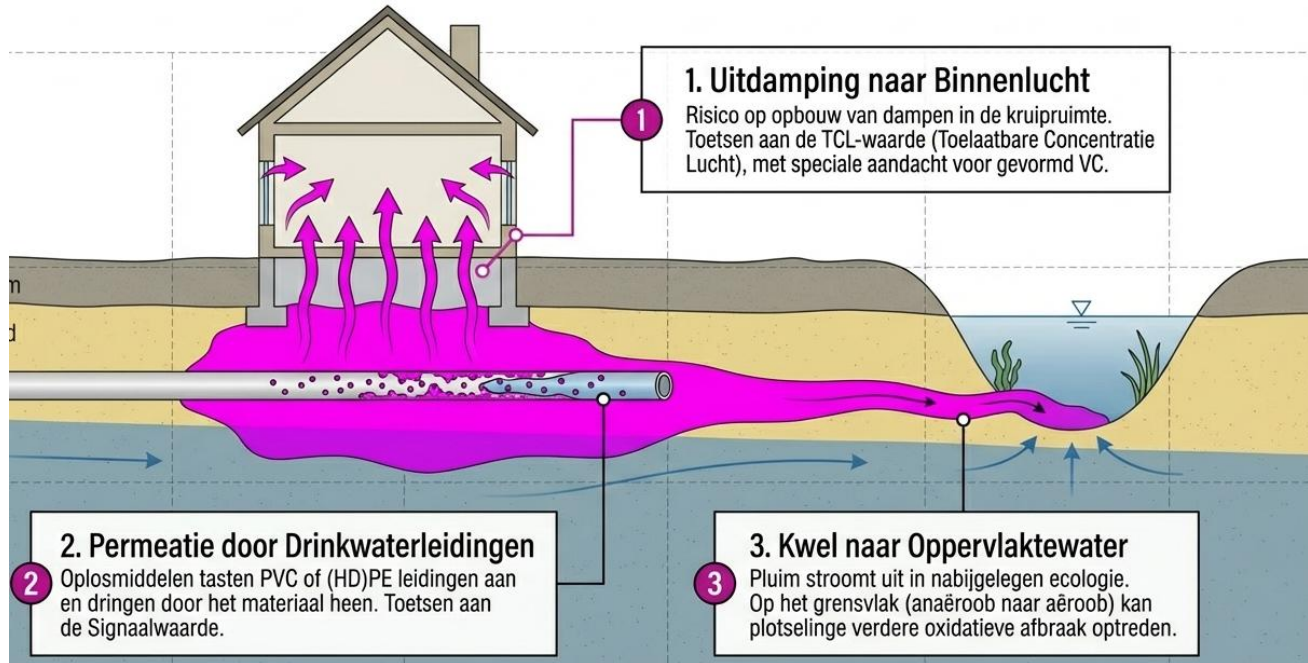
Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

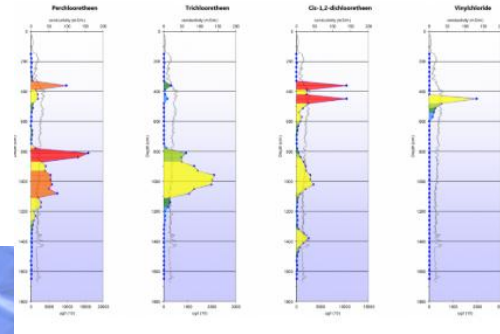
Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Onderzoekstechnieken

- Klassiek grond/grondwater (boringen en peilbuizen)
- Bodemluchtmetingen
- MIP-Enissa
- Aqualock/liners
- Afbraak onderzoek
  - Redox, afbraakproducten
  - Microbiologie (DNA)

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Onderzoeksstrategieën

- Opstellen SCM, goed historisch onderzoek
- Identificeer mogelijke risico's (bron-pad-receptor)
- Bepaalt mede de keuze voor onderzoekstechnieken (veelal een combinatie)
- Onderscheid bron en pluim
  - nut/noodzaak afperking I-contour grondwater vóór aanvang sanering

Saneringstechnieken

- Scala aan technieken beschikbaar, voor bron én pluim
- Conventioneel
  - Ontgraving, P&T
- In-situ
  - Biologische afbraak
  - Chemische oxidatie of reductie
  - Thermische sanering

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Varianten op basis van afbraak

Anaerobe afbraak

- Directe injecties, diverse substraten
- Infiltratie substraat (recirculatie)
- 'TCE'-concept (met beënting)

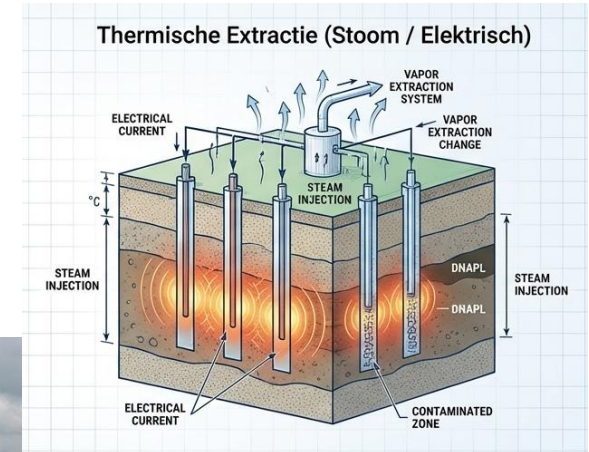
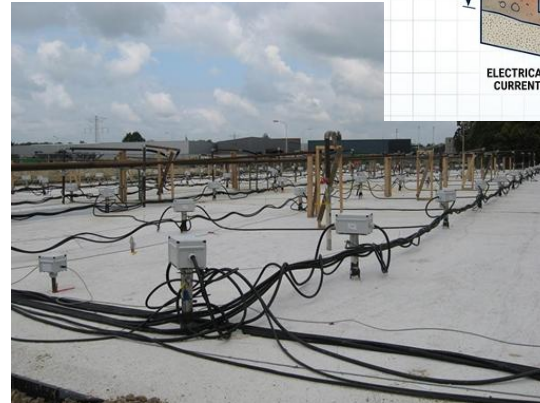
Chemische oxidatie - reductie

- Injectie oxidanten of reductoren (Fenton's, permanganaat, nulwaardig ijzer)

Varianten thermische sanering

- Stoominjectie
- Hete luchtinjectie
- Verhitting met stroom

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Techniek	Geschikt voor Bron (DNAPL)	Geschikt voor Pluim	Inzetbaarheid in Nederland
Fysisch Ontgraven	● Bron (Beperkt/Ondiep)	● Nee	● Ruim
Pump & Treat	● Nee	● Ja/Beheersing	● Ruim
Thermisch (Stoom/Stroom)	● Zeer Geschikt	● Nee	● Beperkt/Groeiend
PLI / BLE (Sparging)	● Matig/Afh. van bodem	● Ja	● Ruim
ISCO (Oxidatie)	● Beperkt	● Ja/Kern	● Beperkt
Biorestauratie	● Nee	● Zeer Geschikt	● Beperkt/Groeiend

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Saneringsstrategieën

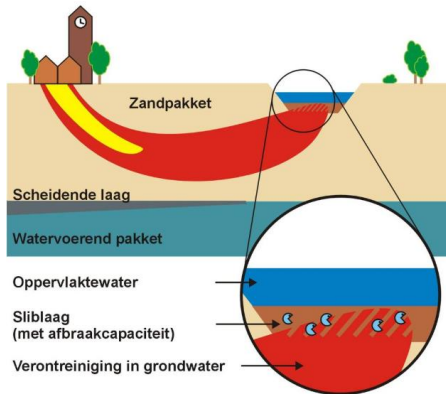
- Terreingebruik, bodemopbouw, hydrologie, vracht
- Bron actief, pluim passief (definities bron-pluim)
- Risico's aanpakken op basis van bron-pad-receptor benadering (kan ook 'end-of-pipe')
- Terugsaneerwaarden, stabiele eindsituatie of fluxbenadering?

Wat zouden we geleerd moeten hebben?

- Durf te beginnen
- Niet alles kan overal
- Geen 'silver bullit', combinatie van technieken inzetten
- Ontgraven indien mogelijk
- Bijsturen altijd nodig, aandacht voor goede processturing
- Na bronaanpak pluimgedrag beoordelen op risico's *als gevolg van* verspreiding

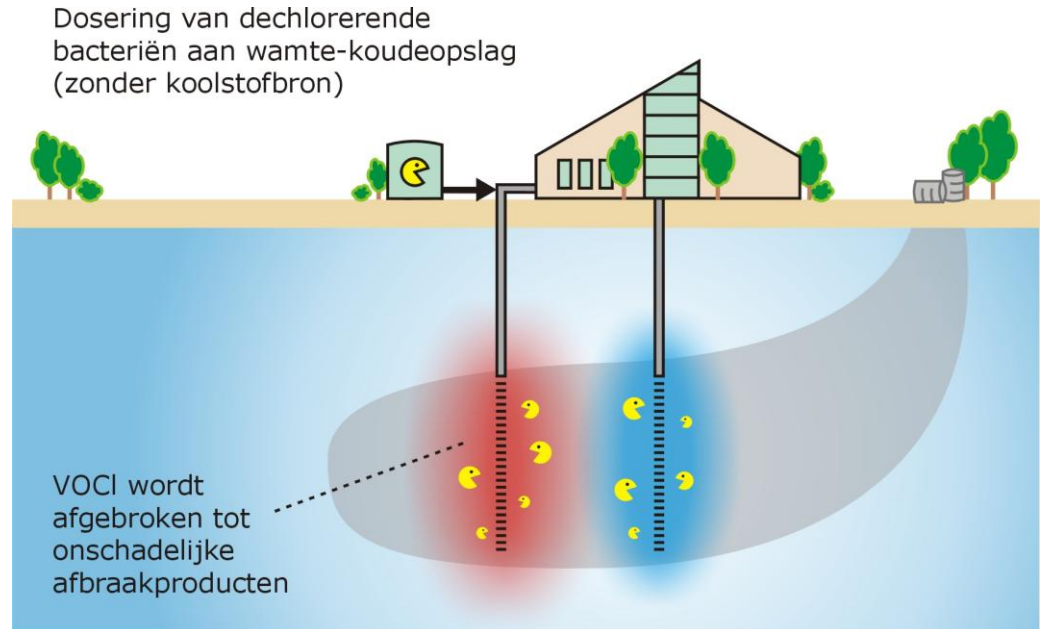
Ontwikkelingen - innovaties

- Oplossingen gebaseerd op natuurlijke zuiveringsprocessen
  - voor beheersing risico's (afbraak in waterbodem, constructed wetlands, watercascade)

Ontwikkelingen - innovaties

- Combinatie concepten
  - WKO+

Waar kun je terecht voor nadere info?

- SKB-cahiers (pdf): al wat ouder maar nog steeds actueel
- Bodembreed Academie: interactieve SKB-cahiers en leermodules:
  - In-situ saneringstechnieken
  - Geofysische meettechnieken

Afweging aanpak

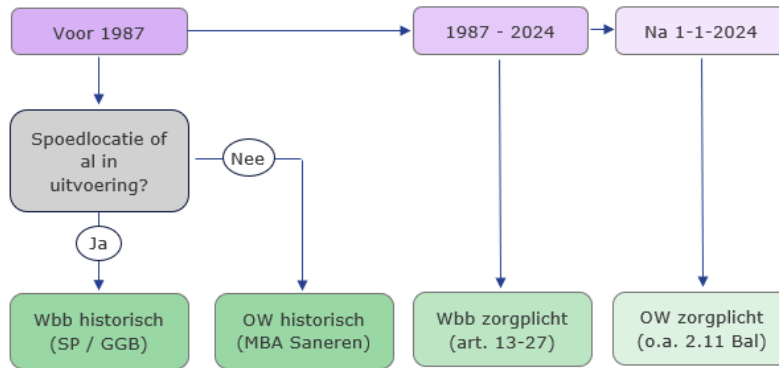
- Omvang/concentraties
- Bodemmilieu
- Kosten
- Omgeving (o.a. kwetsbare objecten)
- Ontstaansperiode en kader waarin op te pakken
- Gevalsaanpak of gebiedsaanpak

Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Juridisch kader voor aanpak

- Wanneer ontstaan (1987/2024)
- Wel / geen risico's en als zodanig beschikt (spoedlocaties)
- Is er al een gebiedsaanpak?
- Historisch, maar nieuw ontdekt: humane risico's (toevalsvondst)?

Overzicht en informatie

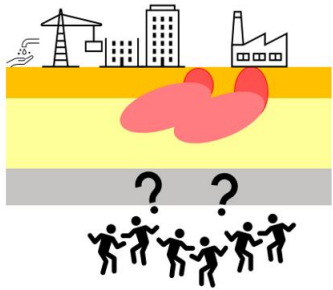

Bodem | Informatiepunt Leefomgeving

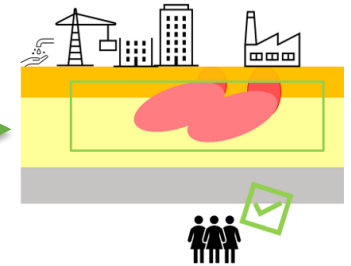
Overgangsrecht bodem | Informatiepunt Leefomgeving

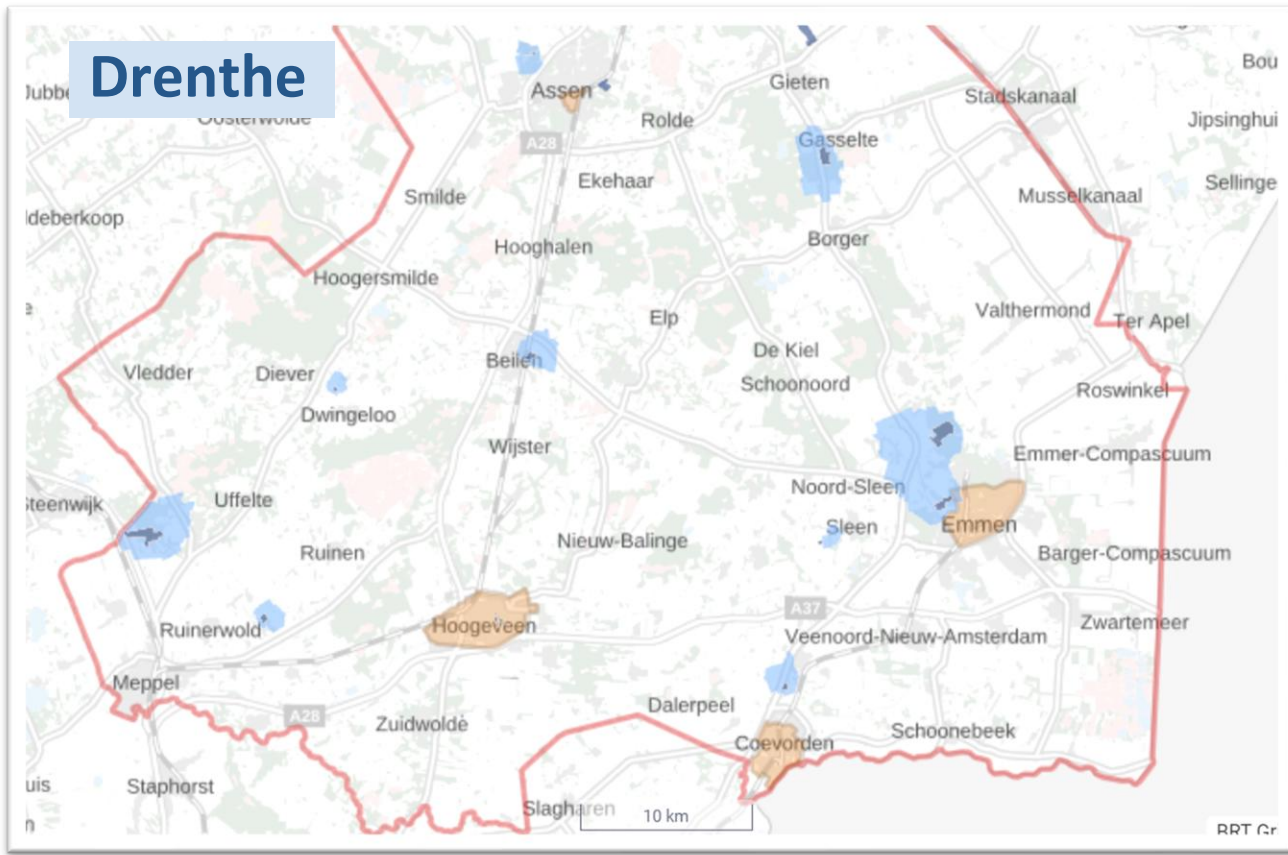
Hèt netwerk event van bodem en ondergrond

Voorbeeld gebiedsaanpak

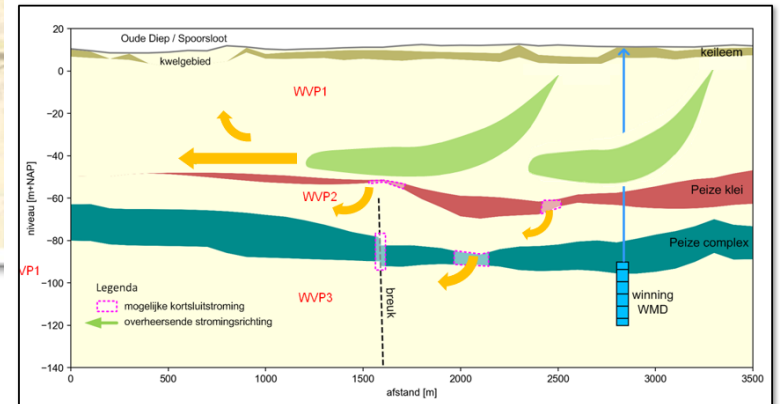
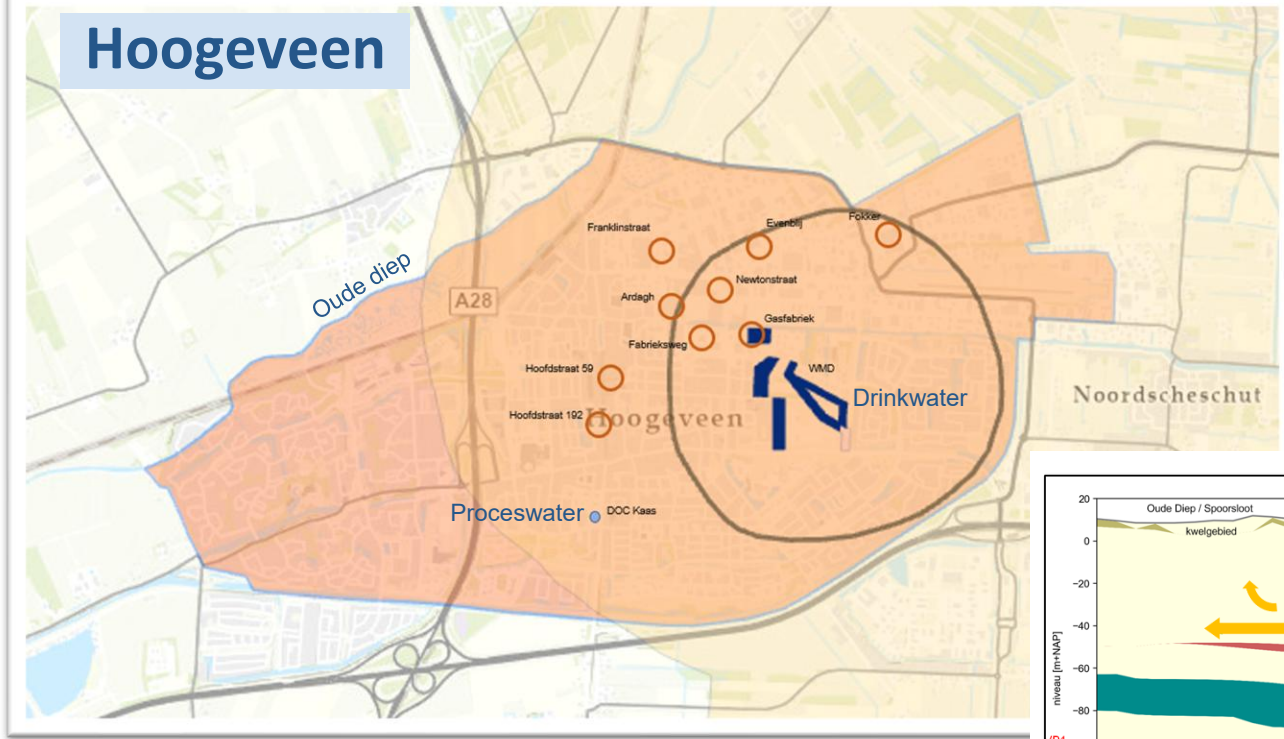

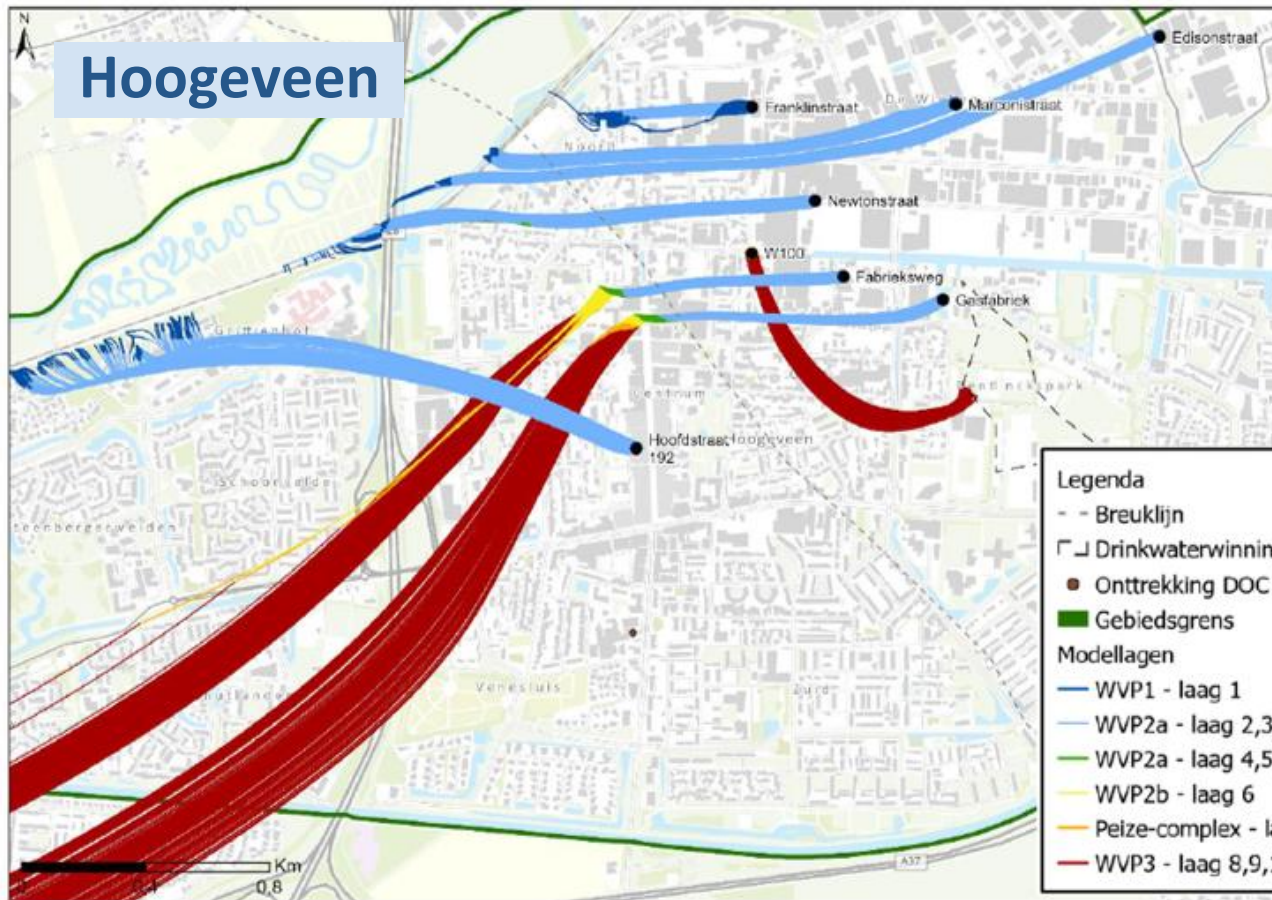
- Samenkomend 'probleem' (pluimen)
- Bronnen saneren
- Pluimen overdragen aan gebiedsbeheerder
- Risico's beheersbaar houden
- Beschermen, verbeteren, benutten

Hoogeveen

Aanpak bestaat uit

- Bewaken kwetsbare objecten
- Bewaken gebiedsgrenzen
- Opzetten en aanpassen monitoringsnetwerk
- Anticiperen op ontwikkelingen (OBES/onttrekkingen)
- Stimuleren bronaanpak en mede bewaken doelstellingen

Bekend terrein voor nieuwe thema's

- Bij grotere terreinen: diverse bronnen, samenlopende pluimen
- Probleemhebbers niet per definitie aan zet (stagnatie dreigt)
- Variatie in verspreidingsgedrag binnen één verontreiniging
- Bestaande technieken inzetten voor nieuwe toepassingen
- Bedreiging grondwater / kwetsbare objecten
- Samenloop oppervlaktewater
- Afweging effectiviteit; niet normatief maar risico gestuurd

Gebiedsafspraken!